

Runa Årskog

Staters toleranse for det intolerante

En komparativ studie av Norge og Nederland

Bacheloroppgave i Statsvitenskap

Veileder: Jennifer Leigh Bailey

Mai 2020

Runa Årskog

Staters toleranse for det intolerante

En komparativ studie av Norge og Nederland

Bacheloroppgave i Statsvitenskap
Veileder: Jennifer Leigh Bailey
Mai 2020

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag:

Denne oppgaven har som mål å teste Karl Poppers (2011) teori om toleransens paradoks empirisk. Toleransens paradoks går ut på at toleranse for alle meninger og holdninger er selvutslettende. Stater må derfor legge restriksjoner på intolerante ideer og holdninger for å kunne maksimere samfunnets åpenhet og toleranse. Problemstillingen som skal besvares gjennom en komparativ casestudie av Norge og Nederland der problemstillingen er: **Er det sammenheng mellom strenge restriksjoner på ytringsfriheten til rasistiske grupper og mengden hatkriminalitet begått mot minoriteter i et land?** Nederland har strengere restriksjoner på ytringsfriheten til rasistiske grupper enn Norge. Med bakgrunn i toleransens paradoks skulle man derfor tro at disse restriksjonene førte til mindre hatkriminalitet i Nederland enn i Norge. Gjennom den empiriske dataen og en kausalanalyse kommer det frem at dette ikke er tilfellet. Konklusjonen blir derfor at det ikke ser ut til å være noen sammenheng mellom restriksjonene på ytringsfriheten til rasistiske grupper og mengden hatkriminalitet som begås mot minoriteter i et land.

Forord:

Takk til min hovedveileder Jennifer Bailey for all hjelp med denne oppgaven. Din oppfølging og veiledning har vært til inspirasjon og glede! I perioden som har vært preget av korona setter jeg stor pris på at du har vært tilgjengelig på nett. Jeg har fått raske svar, og god veiledning over blackboard da jeg har trengt det. Dette setter jeg stor pris på.

Takk til Ole Magnus Theisen for raske og gode svar på mail, og for gode innspill og råd gjennom gruppeveiledningene på blackboard.

Jeg vil også takke mine gode venner Sunniva, Marte, Maja og Andrea, samt familien og kjæresten min Tommy for god hjelp og støtte gjennom denne perioden.

Innhold

1. Innledning.....	2
1. Teoretisk rammeverk	3
1.1. Toleransens Paradoks og det Åpne Samfunnet	3
1.2. Begreper	4
1.2.1. Hatkriminalitet.....	5
1.2.2. Rasisme.....	8
2. Metodevalg og metodisk refleksjon	9
2.1. Forskningsdesign	9
2.2. Metode	10
2.3. Valg av Caser	10
2.4. Kildekritikk.....	11
2.5. Drøfting av metodevalg, Kvalitet: gyldighet, pålitelighet og generaliserbarhet	12
3. Empiri	13
1.1. Generelle trender for hatkriminalitet:	14
1.2. Gjerningspersons bakgrunn	14
3.3. Utviklingen basert på motiv	15
3.4. De utenforliggende variablene (Z).....	17
3.4.1. Befolkningstetthet.....	17
3.4.2. Religion og Etnisitet.....	18
4. Analyse	18
4.1. Diskusjon av empiriske funn.....	19
4.2. Kausalanalyse	20
5. Konklusjon	21
6. Kildeliste	23

1. Innledning

Verden ble våren 2020 rammet av en pandemi som skulle ha flere konsekvenser enn bare å bringe med seg et dødelig virus. En av konsekvensene har vært en stigmatisering av den øst-asiatiske befolkning rundt om i verden. Antonio Gueterres, FNs generalsekretær, sa 8. mai 2020 at pandemien fortsetter å spre hat mot disse gruppene, og ba stater om å vise handlekraft for å stoppe både viruset og hatet som spredte seg (Human Rights watch, 2020). Hatefulle ytringer eller hatkriminalitet er ikke noe nytt, det er heller ikke stater innsats for å stoppe dem. Diskusjonen om grensene for hvilke ytringer som skal tolereres og hvilke som skal kriminaliseres har lenge vært aktuell. Argumentasjoner om hva som gir det tryggeste og mest åpne samfunnet drar i begge retninger. Karl Popper (2011) presenterer en teori der åpne samfunn maksimerer toleranse gjennom restriksjoner på intolerante ideer. I denne oppgaven skal jeg derfor gi en empirisk analyse av Poppers teori om toleransens paradoks med problemstillingen:

Er det sammenheng mellom strenge restriksjoner på ytringsfriheten til rasistiske grupper og mengden hatkriminalitet begått mot minoriteter i et land?

Oppgaven skal løses med en komparativ casestudie av Norge og Nederland. Disse to landene har flere likheter som utdanningsnivå, helse, bruttonasjonalprodukt per innbygger (BNP) og arbeidsledighet. Likhetstrekk mellom land gjør det lettere å utelukke disse variablene som mulige forklaringer på hvorfor ett land har mer hatkriminalitet enn det andre (Moses & Knutsen, 2019, 98). Derimot skiller de seg fra hverandre i praksisen av restriksjoner på ytringsfriheten til rasistiske grupper. Nederland har lengre tradisjon med å innføre forbud mot disse gruppene når det gjelder demonstrasjoner og valgdeltakelse (Bleich, 2011). I Norge er det derimot sjelden at disse gruppene blir nektet å ytre seg offentlig. Problemstillingen er begrenset til rasistiske grupper fremfor hele befolkningen fordi toleransens paradoks sier at toleranse for intolerante meninger, som rasisme kan argumenteres for å være, vil gjøre et samfunn mindre tolerant. Med Poppers teori som grunnlag kan man derfor kunne tenke seg at Nederland med strengere restriksjoner på ytringsfriheten til disse gruppene vil ha mindre hatkriminalitet mot minoriteter enn Norge. For å skape klarhet i oppgaven har jeg inkludert en definisjonsdel der jeg presenterer forskning på hatkriminalitet og rasisme. Internasjonale og nasjonale lovverk presenteres under hatkriminalitetsdefinisjonen for å se hvorvidt landene har lik oppfatning av hatkriminalitet. Empirien i denne oppgaven bygger på hatkriminalitetsstatistikk i tidsperioden 2008-2018, og hatkriminalitet fordelt på motiv. I analysen skal jeg både diskutere funnene, samt å teste problemstillingen med teorien og funn i en kausalanalyse. På denne måten ønsker jeg å finne ut

av om det finnes en sammenheng mellom restriksjoner på ytringsfriheten til rasistiske grupper og mengden hatkriminalitet i et land.

1. Teoretisk rammeverk

I teoridelen skal jeg redegjøre for Karl Poppers (2011) teori om toleransens paradoks. Toleransens paradoks legger grunnlaget for oppgavens problemstilling om det er sammenheng mellom strenge restriksjoner på ytringsfriheten til rasistiske grupper og mengden hatkriminalitet begått mot minoriteter i et land. Minoritetsgruppene er begrenset til etniske og religiøse minoriteter i landet. Grunnlaget for denne beslutningen ligger i valg av land, hvor Norge og Nederland er ulike i praksisen av restriksjoner for *rasistiske* grupper. Det teoretiske rammeverket danner et deduktivt utgangspunkt, og legger grunnlaget for den empiriske analysen.

1.1. Toleransens Paradoks og det Åpne Samfunnet

“Toleransens Paradoks” av Karl Popper er en deduktiv teori. Det vil si at den bruker aksiomer, som er sanne eller aksepterte påstander, for å komme frem til svarene sine, fremfor å bygge teorier på empiriske observasjoner (Moses & Knutsen, 2019, 18). Filosofien rundt toleransens paradoks bygger på argumentene Platon (2017) presenterer i Staten Bok 8. Her diskuterer Sokrates og Adeimantus ulike styreformer, deriblant demokratiet. Demokratiet legger grunnlaget for frihet og likhet, noe som skaper muligheter for ytringsfrihet til hele befolkningen mener Platon (Plato, 2017, 266-270). Muligheten for allmenn ytringsfrihet er opphavet til at intolerante meninger blir ytret og hørt. Maksimering av toleranse og frihet vil til slutt lede til et intolerant samfunn. Et samfunn der alle meninger og ytringer tolereres, vil til slutt være selvutslettende, mener Popper (Popper, 2011, 581). Han (2011, 581) beskriver toleransens paradoks slik:

If we extend unlimited tolerance even to those who are intolerant, if we are not prepared to defend a tolerant society against the onslaught of intolerant, then the tolerant will be destroyed, and tolerance with them.

På samme måte som for mye frihet vil lede til ingen frihet, slik Platon konkluderer i bok 8, kan for mye toleranse lede til ingen toleranse. Et samfunn må bestemme seg for hvilke meninger som skal beskyttes, og hvilke meninger samfunnet skal beskyttes mot. Popper selv er ingen motstander av ytringsfriheten, men mener at den bør begrenses. Ytringsfriheten bør, ifølge han, begrenses der individer ikke lenger velger å lytte til rasjonelle argumenter. Det er de rasjonelle

argumentene og tilbøyeligheten til å lytte til dem som skaper et mest mulig åpent samfunn (Popper, 2011, 581).

I et åpent samfunn skal individer bli konfrontert med personlige valg, de skal bygge samfunnet på rasjonelle argumenter, og alle individer i dette samfunnet må anerkjenne sitt rasjonelle personlige ansvar (Popper, 2011). Et åpent samfunn muliggjøres gjennom rasjonell argumentasjon og refleksjon. Slik skjer også lovendringer og institusjonelle endringer. Individuell frihet til å tenke og argumentere er derfor, også ifølge Popper, grunnleggende for et fungerende samfunn. Sensur av intolerante meninger er ikke løsningen. Det skal være rom for å kunne kritisere intolerante ideer og utsagn med rasjonelle argumenter. Popper mener at intolerante meninger skal kunne stoppes dersom individer nekter å (i) lytte til rasjonelle argumenter, (ii) avslår alle former for argumenter, (iii) får sine følgere til å gjøre det samme og (iv) oppfordrer sine følgere til å bruke vold for å få gjennom sine meninger (Popper, 2011, 581).

Karl Popper (2011, 581) mener at samfunn har rett til å lage lover for å hindre intoleranse. Lovene kan baseres på samfunnets moral. Dette er i tråd med det H. L. A. Hart (1967, 16) presenterer i sin bok *Lov, frihet og moral* som rettslig moralisme. I dette fremgår det blant annet at rettens og lovens oppgave er å håndheve samfunnets moral. Dette kan tolkes to veier; enten ved at lovens formål er å sikre majoritetens moralske syn, eller ved at loven i seg selv skal være en veiviser for hva som er moralsk og umoralsk. Dette støttes opp av Lord Bhikhu Parekh (2017) som mener at samfunnets moralske identitet og verdier skal håndheves av loven. I tillegg argumenterer Parekh for at loven i seg selv fungerer oppdragende på befolkningen. På denne måten kan lover som forbyr intolerante ytringer påvirke befolkningen til å mene selv at disse holdningene og ytringene er umoralske.

Poppers filosofi er et godt grunnlag for å si at ytringsfriheten må ha grenser. Dersom alle ytringer er tillatt vil det til slutt lede til et intolerant samfunn, der potensielt enkelte tolerante ytringer ikke lenger kommer frem. Med utgangspunkt i teorien kan man forvente å finne at dersom et land tillater intolerante holdninger og meninger, vil landet se mer diskriminering og rasisme, enn land som har strengere restriksjoner på dette. Det er denne teorien jeg i denne oppgaven skal forsøke å teste empirisk gjennom en komparativ casestudie.

1.2. Begreper

For å svare på problemstillingen og skape klarhet i oppgaven må hatkriminalitet og rasisme defineres. Begrepene brukes i dagligtale, men det er ikke alltid tydelig hva folk mener når de

snakker om dem. Begrepsforståelse inkluderes derfor i hovedsak for å skape klarhet i hva som diskuteres i analysen, og hvordan jeg har kommet frem til konklusjonen.

1.2.1. Hatkriminalitet

En konseptuell analyse av hatkriminalitet setter søkelys på hva hatkriminalitet er, og hvilke ideer og tanker den er ment å kommunisere (Brax & Munthe, 2013, 17). Det har vært gjort mange ulike forsøk på å skape en felles betegnelse for hatkriminalitet, samt en forståelse av hvordan politikere, politi og rettsvesenet skal takle utfordringene med slike kriminelle handlinger. The Office of Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) har gjort et forsøk på å skape en felles forståelse for alle OSCE-land (Organisation for Security and Cooperation in Europe) (Chakraborti, 2014, 1741). De beskriver hatkriminalitet som «criminal acts committed with a bias motive» (Chakraborti, 2014, 1741). Med dette legges det vekt på offerets karaktertrekk. Eksempler på dette kan innebære språk, etnisitet, rase, religion eller nasjonalitet. Her inkluderes også sosial ulikhet, samt offerets tilhørighet i en gruppe som har vært undertrykt eller diskriminert over en lengre historisk periode. ODIHRs definisjon kan virke upresis. Dette er fordi meningen med den var å skape en felles forståelse av hatkriminalitet som kunne fungere for alle europeere, uansett kultur. I tillegg skulle den bevisstgjøre stater, lovgivende makt og organisasjoner på fenomenet hatkriminalitet (Chakraborti, 2014, 1741). Problemet med en upresis lovgivning er at det er opp til hver enkelt stat å tolke den. Det kan resultere i at stater har ulik oppfatning av hva som inngår i hatkriminalitet, og hvem som kan kategoriseres som gjerningspersoner og offer.

Neil Chakraborti (2014) har i en lengre periode jobbet med å forstå og undersøke hatkriminalitet, og mener at Barbara Perrys forståelse har vært viktig for forskningsfeltet. Barbara Perry (2002) mener at hatkriminalitet er voldshandlinger og trusler rettet mot *marginaliserte* grupper. Dette mener hun er synonymt med maktdynamikken som finnes i samfunnet der det er snakk om «de andre» som forskjellig fra majoriteten (Chakraborti, 2014, 1742). Perry argumenterer for at hatkriminalitet ikke oppstår i et vakuum, men gjennom interaksjon mellom grupper (Perry, 2002, 486). Hatkriminalitetslovgivning er et forsøk på å respondere på manifestasjonene av langvarige motsetninger (Perry, 2002, 488). Med andre ord kan det argumenteres for at Perry baserer sin forståelse av hatkriminalitet som en lov som skal beskytte utsatte grupper mot kriminalitet fra majoritetsbefolkningen.

Både Perrys og ODIHRs forståelse av hatkriminalitet bygger på at ofrene må komme fra marginaliserte grupper, men i en analyse av lovgivninger fra ulike land samt internasjonale

lover viser det seg at dette ikke er tilfellet. James B. Jacobs og Kimberly Potter (2001) har funnet ut at lovgivningene ikke er tydelige på hvem som skal beskyttes. Derfor mener de at hatkriminalitet kun på et teoretisk nivå kan begrenses til å beskytte marginaliserte grupper (Jacobs & Potter, 2001, 17). Å innføre en spesifikk lovgivning som kun beskytter disse gruppene og ikke den øvrige befolkningen, vil være umulig, mener Jacobs og Potter. Bakgrunnen for dette er at alle, grunnlovsmessig, skal være like for loven (Jacobs & Potter, 2001, 17).

En undersøkelse av de norske og nederlandske lovverkene blir dermed nødvendig da Norge og Nederland kan ha tolket ODIHRs definisjon forskjellig. I tillegg er det ikke sikkert de har samme oppfattelse av hva hatkriminalitet er. Landene kan også, som Perry (2002) og Jacobs og Potter (2001), ha ulike syn på hvem loven skal beskytte. Dersom det er ulik oppfatning av hatkriminalitet i de forskjellige landene, kan dette påvirke analysen og konklusjonen.

1.2.1.1. Lovverk

Norge og Nederland har til felles at de anerkjenner menneskerettighetene og Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK). Dette legger i stor grad grunnlaget for nasjonale lovverk når det gjelder ytringsfriheten, hatkriminalitet og hatefulle ytringer. I denne delen vil jeg derfor presentere lovene rundt ytringsfrihet, begrensningen av den og hatkriminalitetslovverket i Nederland, for så å gjøre det samme for Norge.

Nederlands lovverk følger monismedoktrinen, det vil si at landets nasjonale lover umiddelbart må inkorporere internasjonale lover, som f.eks. EMK. Dette vises gjennom grunnlovsartikkel 94 som sier at lovbestemmelser som gjelder kongeriket ikke er gjeldende dersom anvendelsen er i strid med bestemmelser i traktater/vedtak av internasjonale institusjoner (Constitution, 2008, Article 94). Ytringsfriheten i Nederland beskyttes av grunnlovsartikkel 7 og artikkel 10 i Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) (Constitution, 2008, Article 7; Ytringsfriheten, 1950, Artikkel 10). Siden det nederlandske lovverket er monistisk gjør det at artikkel 7 i grunnloven ikke omhandler ytringsfrihet på samme måte som den norske grunnloven (Constitution, 2008, Article 7). Artikkelen omhandler pressefrihet, og privatpersoners frihet til å publisere sine meninger gjennom pressen. Den mangler derimot en klarhet i hva privatpersoners muligheter er for andre former for ytringer, samt innskrenkninger av ytringer som kan sette landets sikkerhet i fare slik det finnes i norsk lov.

Ytringsfriheten i Nederland har noen begrensninger. Grunnlovsartikkel 1 sier at diskriminering ikke er tillatt, her også er begrensningene spesielt rettet mot pressen. Artikkel 1 gjør det ulovlig for en journalist å fremprovosere hat mot medlemmer av en bestemt gruppe (Government, u.d; Constitution, Article 1, 2008). Gjennom straffeloven kan enkeltpersoner også dømmes for hatefulle ytringer eller hatkriminalitet. I straffelovens artikkel 137 d §1 står det at:

Anyone who publicly, orally or in writing or image, incites hatred or discrimination against men or violence against person or property on the grounds of their race, religion or beliefs, their gender, their heterosexual or homosexual orientation or their physical, psychological or mental, shall be punished with imprisonment not exceeding one year or fine of the third category (Article 137 d, 2007).

I tillegg kan man straffes ytterligere dersom gjerningspersonen har samarbeidet eller organisert seg med andre. Nederlandske innbyggere beskyttes også mot diskriminering gjennom EMK, grunnloven og The Equal Treatment Legislation fra 2004 (Equal Treatment Legislation, 2013; Government, u. d). Til tross for at Nederland ikke har en tydelig definisjon av hatkriminalitet kommer det frem av de lovgivningene som eksisterer, at de ikke har begrenset loven til å kun skal beskytte marginaliserte grupper.

Ytringsfriheten i Norge er grunnlovsfestet, gjennom paragraf 100. Den sikrer innbyggernes rettigheter til å ytre sine meninger, kritisere staten, i tillegg til å ha innsyn i statens og kommunens dokumenter (Grunnloven, §100, 1814). Ytringsfriheten i Norge begrenses gjennom straffeloven (2005).

Hatkriminalitetslovgivning er relativt nytt i Norge (Bruknapp, 2009, 3). Lovverket om hatkriminalitet har frem til 2005 vært kontrollert av straffeloven §135 a, men har i senere tid vært knyttet til flere paragrafer, deriblant §185 Hatefulle ytringer og §186 Diskriminering (Lovdata, 2015). I tillegg til dette kan andre kriminelle handlinger som kroppskrenkelse, hærverk og trusler vurderes som hatkriminalitet dersom motivet for handlingen omhandler offerets hudfarge, nasjonal/etnisk opprinnelse, religion, livssyn, homofil orientering eller nedsatt funksjonsevne. Dette er omfattet av straffelovens §77 Skjerpene omstendigheter (Straffeloven, 2009). Det er viktig å påpeke at straffelovens §186 ikke omhandler hatkriminalitet spesifikt, men at den tar for seg diskriminering med tanke på å forby noen varer eller tjenester, eller adgang til offentlig forestilling, oppvisning eller annen sammenkomst på grunnlag av vedkommendes bakgrunn (Straffeloven, 2008). De ulike lovene utgjør til sammen

den samlede straffeloven for hatkriminalitet, enten om handlingen er en direkte ytring mot ulike grupper, eller om motivene for en straffbar handling er gitt av offerets karaktertrekk.

1.2.1.2. Oppsummert:

Det å definere hatkriminalitet er vanskelig fordi forskere og organisasjoner verken er enige om selve definisjonen eller hensikten med lovgivningen. Enkelte mener at loven kun skal beskytte utsatte og marginaliserte grupper, men selve lovgivningen begrenses ikke på denne måten. Lovverkene til Norge og Nederland er ulike på hvor direkte de inkorporerer internasjonale lover og på den direkte ordlyden av lovene som omfatter hatkriminalitet og ytringsfrihet. Derimot ser det ut til at forståelsen av hva som er hatkriminalitet, er de svært like. Begge ser ut til å stemme overens med Jacobs og Potters (2001) analyse, hvorav ingen av dem kun beskytter marginaliserte grupper. Definisjonen jeg har valgt er derfor fra Oslo-politiet. Deres definisjon er at «hatkriminalitet er straffbare handlinger som helt eller delvis er motivert av negative holdninger på grunn av etnisitet, religion, homofil orientering og/eller nedsatte funksjonsevner» (Oslo kommune, 2015, 4). Grunnen til valget av denne definisjonen er fordi lovgivningene ikke skiller på hvorvidt offeret er fra en marginalisert gruppe eller ikke. I den empiriske undersøkelsen senere inkluderes alle anmeldte hatkriminalitetssaker, der noen av sakene kan omhandle hatkriminalitet mot den etniske og religiøse majoriteten i landet.

1.2.2. Rasisme

Siden rasistiske grupper inkluderes i problemstillingen anser jeg det som viktig å definere rasisme. Hva gjør en gruppe rasistisk, og hva legges i ordet rasisme? I denne delen skal jeg forklare hva rasisme er og hvor begrepet kommer fra. Hva rasisme er legger grunnlaget for hva som gjør en gruppe rasistisk.

Jon Rogstad og Arnfinn Haagensen Midtbøen (2010) deler rasisme inn i tre kategorier: rasisme, nyrasisme og rasialisering. Rasisme bygger på den «klassiske» forståelsen av rase, som handler om at ulike grupper mennesker har avgjørende biologiske forskjeller (Rogstad & Midtbøen, 2010). Nyrasisme baserer seg på samme prinsipp, men inkluderer også diskriminering av kultur og religion (Rogstad & Midtbøen, 2010). Rasialisering skiller seg fra begge disse, da dette handler om strukturell rasisme i sosial praksis (Bangstad, 2017). Rogstad og Midtbøen forklarer at dette gjerne handler om ubevisst undertrykkelse der majoritetsbefolkningen kategoriserer seg som *oss* og de andre som *dem* (Rogstad & Midtbøen, 2010).

Tidligere har ikke rasisme vært inndelt i forskjellige kategorier, slik Rogstad og Midtbøen gjør. Det første beviset på rasisme i historien stammer fra den iberiske halvøy i 1492 (Bangstad,

2017). Dette skjedde etter at katolikkene gjenerobret området, og tvang jøder og muslimer til å konvertere til kristendommen. Til tross for at flere konverterte var katolske myndigheter mistenksomme, og over tid etablerte det seg en doktrine kalt *limpieza de sangre* (blodets renhet). Tanken var at muslimer og jøder var biologisk forskjellige fra «rene» katolikker og at disse forskjellene kunne videreføres til tross for konverteringen (Bangstad, 2017). Bakgrunnen for denne beskrivelsen av rasisme er for å vise til hvordan tidlig forståelse av begrepet omhandler religion og kultur. Og at ideer om nedarvet materialet ikke bare handler om den klassiske raseforståelsen, men inkluderer kultur- og religionsarv. Sinder Bangstad (2017) har derfor inkludert dette i sin forståelse av rasisme. Han beskriver rasisme som:

En generalisering i form av at mennesker tillegges bestemte egenskaper på bakgrunn av sin tilhørighet i en bestemt gruppe, og at disse egenskapene defineres som så negative at utgjør et argument for å holde medlemmer av gruppen på avstand, ekskludere dem, og om mulig aktivt diskriminere dem. En slik negativ generalisering og underordning av mennesker kan kalles rasisme, uavhengig av om den begrunnes med folks hudfarge, religion, språk eller kultur.

Denne utvidete beskrivelsen av rasisme, der man ikke skiller mellom rasisme og nyrasisme, er den jeg bruker i min analyse. Grunnen til dette ligger i den lange historiske forståelsen av rasisme, samt at lovverk om diskriminering og hatefulle ytringer ofte inkluderer religion og kultur. Rasistiske grupper blir derfor både historisk og lovmessig ansett som grupper som diskriminerer på grunnlag av etnisitet, kultur og religion. Dette samsvarer også med oppgavens problemstilling.

2. Metodevalg og metodisk refleksjon

For å svare på problemstilling om begrensninger av ytringsfriheten til rasistiske grupper påvirker mengden hatkriminalitet mot minoriteter i et land, har jeg valgt en komparativ casestudie (Moses & Knutsen, 2019). Jeg skal i denne delen redegjøre for forskningsprosessen, forklare metoden, fremlegge kildekritikk og til slutt presentere betydningen de metodiske valgene har hatt for analysen.

2.1. Forskningsdesign

Jeg har tatt utgangspunkt i teorien til Karl Popper om toleransens paradoks. I denne kommer det frem at intolerante ideer bør begrenses for et mer tolerant samfunn (Popper, 2013). Jeg ønsket å se om det fantes empirisk belegg for Poppers deduktive teori, og utviklet en problemstilling som kunne se på konkrete tilfeller av diskriminering. De konkrete tilfellene ble

undersøkt gjennom hatkriminalitetsstatistikken i landene. Valget av landene falt på Norge og Nederland fordi de er like på flere områder, men skiller seg på hvilke spillerom intolerante ideer får innad i landene. Målet med oppgaven er å se om begrensningene Nederland har på rasistiske grupper har ført til mindre hatkriminalitet mot etniske og religiøse minoritetsgrupper i landet, enn i Norge

2.2. Metode

Ved å velge to relativt like caser utelukkes en rekke variabler fra å være årsaken til sammenhengen mellom den uavhengige og avhengige variabelen (Moses & Knutsen, 2019: 98). I dette tilfellet *graden av ytringsfrihet for rasister* (uavhengig, X) og *mengden hatkriminalitet mot minoritetsgrupper* (avhengig, Y). Tanken bak denne metoden er å teste teorien til Karl Popper om toleransens paradoks. Gjennom en årsaksanalyse mener jeg at man skal kunne finne en indikator på om Popper har rett når han sier at restriksjoner er nødvendig for å kunne maksimere toleranse. Ut ifra denne metoden kan man anta tre mulige utfall:

1. Det er ingen sammenheng mellom strenge restriksjoner på ytringsfriheten til rasistiske grupper og hatkriminaliteten utført mot minoritetsgrupper. Dermed er verken teorien til Popper bekreftet eller avkreftet.
2. Strengere restriksjoner fører til mer hatkriminalitet, Poppers teori er i denne oppgaven ikke bevist.
3. Strenge restriksjoner fører til mindre hatkriminalitet, Poppers teori er inne på noe, og i denne oppgaven er den bevist.

2.3. Valg av Caser

Jeg har valgt å sammenligne Norge og Nederland i den komparative casestudien. Disse landene er svært like når det gjelder økonomi, levestandard, helse og utdanning (FN-Sambandet, 2017). Dette er positivt for å kunne gjennomføre en kausalanalyse, fordi man da har muligheten til å utelukke disse variablene. Norge og Nederland er derimot ulike i praksisen av begrensninger for ytringsfriheten til rasistiske grupper. Det er derfor interessant å se om dette gjør at Nederland har betydelig mindre hatkriminalitet enn Norge.

Norge og Nederland deler en rekke grunnleggende variabler som potensielt kunne ha påvirket utfallet av analysen. Begge landene er svært like når det gjelder BNP (bruttonasjonalprodukt) per innbygger. Forskjellene er så små at det er svært usannsynlig at det skulle ha noen påvirkning på resultatet i undersøkelsen. Samtidig skårer Norge og Nederland nesten likt på Human Development Index (HDI) (HDR, 2019). HDI måler helsenivået, utdanningsnivået og levestandard til befolkningen i landet (HDR, u. d.). Poenget med HD-indeksen er å kunne måle

velstanden til et land. BNP kan gi et ufullstendig bilde av et lands utvikling, det er derfor viktig å inkludere HDI for å sørge for et mer helhetlig bilde. I tillegg måler de tilnærmet likt på likestilling og arbeidsledighet (FN-Sambandet, 2017).

Det som derimot er ulikt mellom Norge og Nederland er nivået av ytringsfriheten i landet. Praksisen rundt ytringsfrihetens grenser for de mer intolerante meningene i samfunnet er svært ulik. I Norge har rasistiske grupper som oftest fått lov å delta i demonstrasjoner og debatter, og danne politiske partier. Politiets begrunnelse til å stoppe eller hindre demonstrasjoner har vært for å sikre deltakernes og motdemonstranternes sikkerhet. Sett bort ifra Arendalsuka 2019 der Alliansen var nektet deltakelse og forbudet Den Nordiske Motstandsbevegelsen fikk mot å demonstrere sommeren 2017, har de fleste partier og organisasjoner fått delta på ulike arrangementer og demonstrasjoner i Norge (Arendalsuka, u.d; NRK, 2019; NRK, 2017).

Nederland har derimot en lengre tradisjon med å legge strengere restriksjoner på rasistiske grupper. Nederlandske myndigheter har ved flere anledninger hindret rasistiske grupper i å demonstrere offentlig (van-Donselaar, 2003, 267). Erik Bleich og Francesca Lambert (2013) plasserer Nederland som ett av de liberale demokratiene som har strengest restriksjoner på rasistiske gruppers ytringsfrihet. Dette er fordi Nederland har en lovgivning som kan forby rasistiske politiske partiers eksistens og deltakelse. Lovgivningen har vært gjennomført ved enkelte anledninger. Både i 1978, da det ekstremistiske og rasistiske partiet Nederlandse Volks-Unie (Dutch Peoples Union) ble nektet deltakelse i Amsterdams lokalvalg (Bleich & Lambert, 2013) og i 1998 da et nynazistisk parti ble forbudt (van-Donselaar, 2003, 272).

2.4. Kildekritikk

Grunnet både tids- og ordbruksbegrensninger har det vært viktig å avgrense de empiriske bevisene og dataene som inkluderes i denne oppgaven. En kildekritikk inkluderes for å vise til hvilke kilder som er valgt ut, og om de er troverdige. Mye av statistikken er hentet fra FN-Sambandets nettsider fn.no. Dette gjelder de grunnleggende variablene om demografi og den økonomiske situasjonen til landene. Statistikken om hatkriminalitet kommer fra tre ulike kilder. For Norge har jeg brukt politiets egne rapporter hentet fra politiets nettsider (politiet.no) og fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (bufdir.no). Hatkriminalitetsstatistikken for Nederland er hentet fra nettsiden hatecrime.osce.org som er Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) rapport om hatkriminalitet i Nederland. Både de norske og nederlandske nettsidene for hatkriminalitetsstatistikken synes å være legitime fordi de begrunner hvordan og

hvor de har innhentet dataene sine fra. Jeg stoler på at det norske politiet, ODIHR og BUFDIR ikke publiserer falske data.

Hatkriminalitetsstatistikken er innhentet på forskjellige måter i Norge og Nederland. I Norge omhandler den totale data antall anmeldelser i året, enten av publikum eller politi. Det ser ut til at Nederland også baserer seg på anmeldte saker, men at disse kommer fra flere kilder. I Nederland er det en blanding fra politiets egne registre (her er det ikke spesifisert hvordan disse registrene registrerer antallet) og saker som har kommet inn til anti-diskrimineringsorganisasjoner (hatecrime, u. d.). Det at forskjellige land registrerer kriminalitet ulikt kan skape større forskjeller i antall hendelser enn det som finnes i virkeligheten. Et tilleggsproblem som oppstår når det gjelder analyse av kriminalstatistikk er mørketall. Mørketall i kriminalstatistikk omfatter kriminalitet som publikum eller politiet ikke anmelder. Konklusjonen som kommer ut fra analysen må derfor tolkes med varsomhet. Det var to problemer som oppsto da jeg lette etter statistikk. For det første har jeg ikke kunnet finne samme tidsperiode for hatkriminalitet fordelt på motiv fra Norge og Nederland. For det andre var det vanskelig å finne detaljer om gjerningspersonens karaktertrekk i Nederland. I Norge er det registrert og offentliggjort hvilken bakgrunn gjerningspersonen har (kjønn, alder, hudfarge, etnisitet osv.), men det var tilsynelatende ingen slike registre for Nederland. Dette kan være fordi informasjonen ikke er publisert på engelsk, eller at det nederlandske politiet ikke har offentliggjort disse opplysningene.

I tillegg til statistikk har jeg brukt lovverk. Her har jeg brukt menneskerettighetene, straffeloven og loven fra lovdata for Norge. For Nederland har jeg funnet oversettelse av grunnloven og straffeloven gjennom Legislation.org. Denne nettsiden tilhører OSCE (Organisation for Security and Co-operation in Europe) og ODIHR, noe som gjør oversettelsen av loven mer legitim. Det er viktig å merke seg at en oversettelse av lovverket kan gi en mindre korrekt versjon av lovens egentlige ordlyd. Det er presisert i dokumentet at lovverket ikke er gyldig under en rettssak grunnet oversettelsen, men i og med at dette ikke er en juridisk oppgave anser jeg denne oversettelsen som legitim for analysen.

2.5. Drøfting av metodevalg, Kvalitet: gyldighet, pålitelighet og generaliserbarhet

For å sikre oppgavens kvalitet bruker jeg de tre kriteriene, *pålitelighet*, *gyldighet* og *generaliserbarhet* (Tjora, 2017, 231). Som med all samfunnsvitenskapelig forskning er det viktig innen den positivistiske tradisjonen å sikre at resultatene er nøytrale og ikke påvirket av forskerens/observatørens subjektive holdninger. Siden denne forskningsartikkelen baserer seg

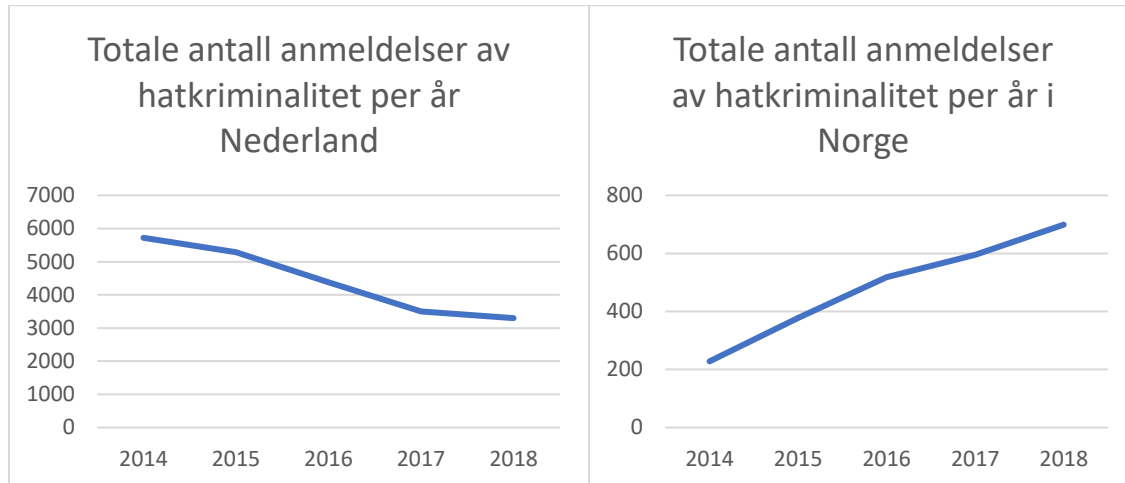
på en deduktiv teori, som ikke har vært testet empirisk før, var jeg derfor bekymret for at egne meninger skulle påvirke resultatet. For å sikre påliteligheten/validiteten til oppgaven vil problemstillingen derfor undersøkes gjennom en kausalanalyse (Kellstedt & Whitten, 2013). Tanken er at kausalanalysemetoden til Paul M. Kellestedt og Guy D. Whitten skal bidra til en mer nøytral analyse. Kausalanalysen går ut på å teste sammenhengen mellom den uavhengige variabelen X og den avhengige variabelen Y. Testen har fire steg, der den første går ut på å finne ut om det er logisk å anta at det finnes en kausal sammenheng. I den andre delen testes det om sammenhengen kan være reversert, med andre ord om Y fører til X. Skulle dette være tilfellet vil det kunne svekke teorien om at restriksjoner på ytringsfriheten til rasistiske grupper påvirker mengden hatkriminalitet et land. Tredje del av kausalanalysen er i denne oppgaven ikke inkludert fordi det ikke har vært mulig å gjennomføre en regresjonsanalyse. Denne går nemlig ut på å teste korrelasjonen mellom den uavhengige og avhengige variabelen. Til slutt ser man om det kan finnes andre variabler (Z) som kan påvirke utfallet. Dersom det er det svekkes den kausale sammenhengen. Kausalanalysen sammen med den empiriske dataen, legger grunnlaget for gjennomføringen av hele analysen. Da forskningen er utført over en kort periode, må resultatene fra analysen behandles med varsomhet. Resultatene som kommer frem av analysen kan heller ikke generaliseres og gjelder kun for Norge og Nederland over en kort periode fra 2008-2018. Grunnen til den korte perioden har vært mangel på data.

3. Empiri

Innsamlingen av data om hatkriminalitet og diskriminering har noen gjennomgående mål: Statistikken bidrar til å skape oversikt over hendelsene slik at politiet sammen med påtalemyndigheten og diskrimineringsbyråer kan komme frem til håndteringen av slike saker. I tillegg bidrar det til å identifisere trender, nivået og arten av slike handlinger (hatecrime, 2018). I denne delen av oppgaven skal jeg først fremlegge generelle trender for hatkriminaliteten i Nederland og Norge og deretter dele inn hatkriminalitet basert på motiv fra 2008-2018. Jeg skal senere utdype tallene fra 2018, og kontrollere hvor mange anmeldte saker per 100 000 innbygger som gjelder for dette året. Grunnen til at jeg vil utdype 2018 er fordi statistikk for Nederland og Norge der det er fordelt inn i motivet for handlingen ikke har samme tidsperiode. Der Norge har fordelt alle anmeldte saker fra 2014-2018 ut ifra motiv, har jeg ikke kunnet finne denne statistikken for Nederland i samme tidsperiode. I denne oppgaven har jeg begrenset minoriteter til å gjelde folk av etniske eller religiøse minoriteter innad i landene. Dette er fordi Norge og Nederland skiller seg ut på praktiseringen av restriksjoner på ytringsfriheten for *rasistiske* grupper, men ikke for andre grupper i samfunnet. Derfor har jeg også lagt til

undersøkelser om gjerningspersonens etnisitet, alder og kjønn. Dette er for å se om de kriminelle handlingene muligens er utført av rasistiske grupper, og ikke av andre minoritetsgrupper i landet. Til slutt skal jeg presentere tre utenforliggende variabler (Z) som kan påvirke utfallet i analysen.

1.1. Generelle trender for hatkriminalitet:

Figur 1.

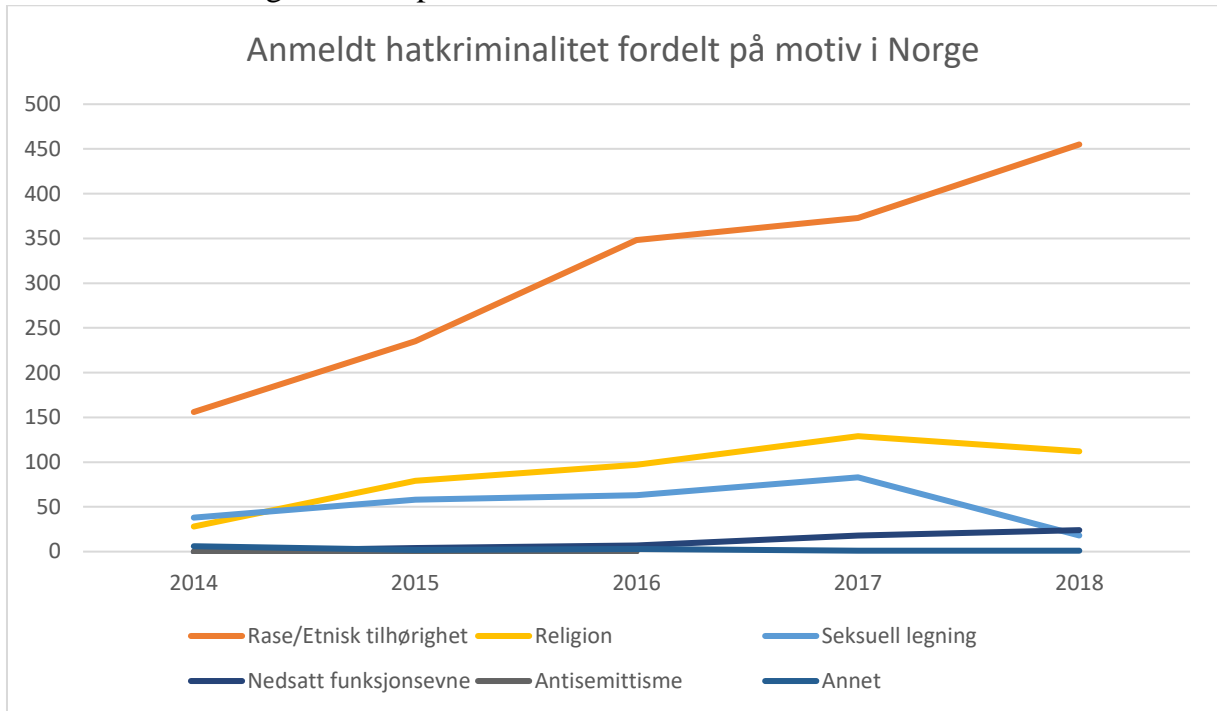
Hatkriminaliteten i Nederland har de siste årene sunket i antall anmeldelser fra om lag 6000 anmeldelser til 3300 anmeldelser fra 2014 til 2018 (hatecrime, 2018). Dette ser ut til å følge den generelle nedgangen i kriminalsaker i landet (Macrotrends, 2020). Norge derimot har en økning i antall hatkriminalitetssaker fra 228 i 2014 til 699 i 2018 (bufdir, 2019), noe som strider med den generelle kriminaliteten i landet som har hatt en gradvis nedgang fra år 2000 (SSB, 2011; SSB, 2019). For å kunne se de faktiske forskjellene mellom Nederland og Norge er det nødvendig å regne ut hvor stor andel av befolkningen som har anmeldt hatkriminalitet. Når det kontrolleres for ofre per 100 000 innbygger ser vi at der om lag 19 personer per 100 000 innbygger som opplevde hatkriminalitet i Nederland i 2018. I Norge var det 13 personer per 100 000 innbygger. Dette tilsvarer en nedgang på om lag 16 personer per 100 000 innbygger i Nederland fra 2014 til 2018, og en økning på litt mer enn 8 personer per 100 000 innbyggere i Norge i samme tidsperiode.

1.2. Gjerningspersons bakgrunn

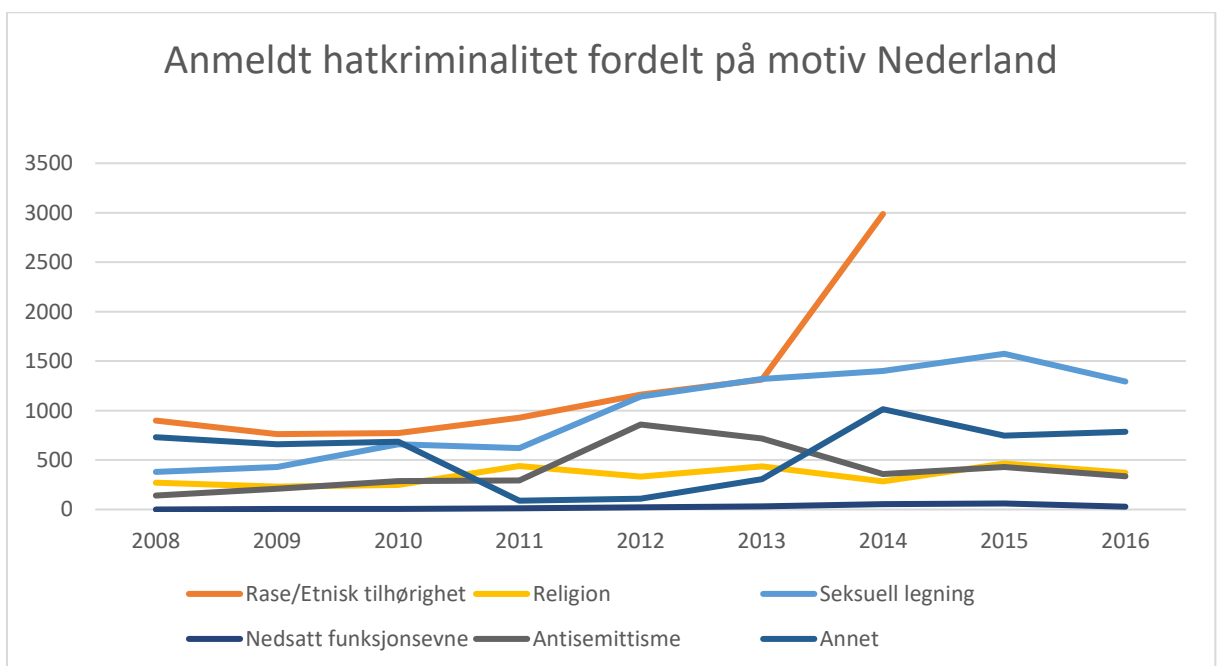
Gjerningspersonene bak hatkriminalitet består i stor grad av menn mellom 30 til 50 år. I en undersøkelse fra Storbritannia er de fleste gjerningspersoner som begår hatkriminalitet hvite menn (Roberts, et al. 2013). Dette ser ut til å være en internasjonal trend (Roberts, et al. 2013) og det stemmer også for Norge, der de fleste er av norsk opprinnelse eller har annen vestlig bakgrunn (Oslo Politiet, 2020). I Norge er de fleste gjerningspersoner hvite menn mellom 30

og 50 år, mens i Nederland kan man ikke være sikre fordi det finnes lite eller ingen offentlige data om gjerningspersonenes bakgrunn. Derfor vet man ikke om hatkriminaliteten i Nederland begås av andre minoritetsgrupper eller den øvrige befolkningen. Det kan derimot tenkes at Nederland følger samme trend som resten av Europa, men det kan ikke sies med sikkerhet.

3.3. Utviklingen basert på motiv

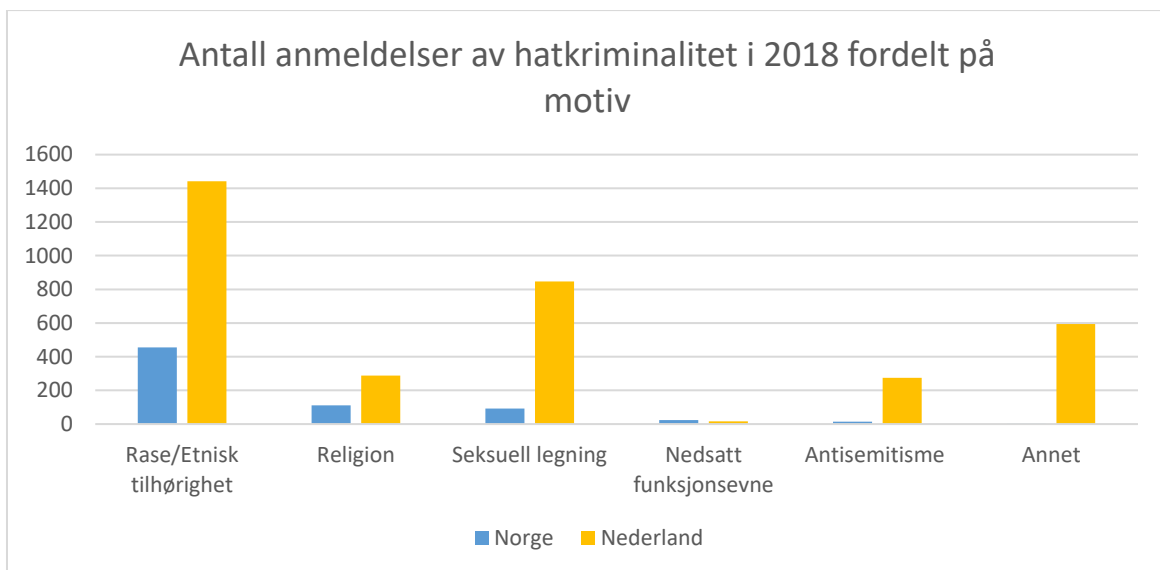
Figur 2.

Figur 3.

I 2014 ble datainnsamlingsmetoden i Nederland endret, dette gjør at dataene som kommer etter 2014 ikke er helt sammenlignbare med dataene før 2014 (European Union AFR, 2018). Det er derfor viktig å påpeke at den enorme økningen i antallet rasistisk motiverte hatkriminalitetshandlinger kanskje ikke har hatt en så stor økning som det ser ut til ut ifra figur 3. I tillegg er det viktig å påpeke at det er ulike årstall for de to landene, grunnet tilgangen på data. Dette kan medføre en mindre presis sammenligning.

Motivene for hatkriminalitet har enkelte fellestrekk. Deriblant skårer rasistisk motivert hatkriminalitet høyest for begge land (European Union AFR, 2018; bufdir, 2019). Dette er også tilfellet i sammenligningen på figur 4. Den største forskjellen er at Norge har en enorm overvekt av saker som omfatter religiøs og rasistisk motivert hatkriminalitet (bufdir, 2019; Oslo Politiet, 2019; politiet, 2018). I Nederland derimot er seksuell legning en av hovedmotivasjonene for hatkriminalitet. Da de to grafene ikke overlapper i årstall er det foretatt en grundigere undersøkelse av omfanget fra 2018.

Figur 4.

Ut fra grafen fra 2018 har jeg regnet ut prosentandelen av de totale anmeldelsene og ofre per 100 000 som opplever hatkriminalitet der motivet er religion eller rase/etnisitet. I Norge er andelen av ofre innenfor kategoriene rasisme og religion 81,1 % av tilfellene, mens i Nederland er denne andelen om lag 60 % av det totale antallet. Dette utgjør en stor forskjell i motivene, og kan tyde på at Nederlands strenge restriksjoner på rasistiske grupper har fungert. Kontrolleres det derimot for ofre per 100 000 innbygger kommer det frem at det er om lag 12

ofre per 100 000 innbygger i Nederland, mens det i Norge er om lag 11 ofre per 100 000 innbygger. Dette viser at det er liten forskjell når det gjelder ofre innen de bestemte gruppene.

All statistikken som omhandler hatkriminalitet i Norge og Nederland viser at det er liten forskjell i trendene for motivene til gjerningspersonene. Dette er til tross for at prosentandelen av de totale sakene som omhandler rasisme og religionshat, skiller seg fra hverandre. Til tross for den store nedgangen i antallet anmeldte saker i Nederland eksisterer det fortsatt mer hatkriminalitet der fordelt på ofre per 100 000 innbygger enn i Norge. Det viktigste funnet er derimot at det er liten forskjell mellom Nederland og Norge når det gjelder ofre per 100 000 innbygger som opplever rasistisk eller religiøst motivert hatkriminalitet i 2018. I tillegg til at Nederlands hatkriminalitet har hatt en nedgang, mens Norge har hatt en økning.

3.4. De utenforliggende variablene (Z)

Norge og Nederland har spesielt tre variabler som kan påvirke resultatene for undersøkelsen. De to landene skiller seg ut på befolkningstetthet, antall innvandrere fra ikke-vestlige land og religionsmangfold. Norge har kun 5,3 millioner innbyggere og landet er omkring 9,27 ganger større enn Nederland (FN-Sambandet, 2018; FN-Sambandet 2020). Dette utgjør en forskjell i befolkningstettheten på 495 personer per kvadratkilometer. (FN-Sambandet, 2020). I tillegg til ulikheter i befolkningstetthet, har Norge og Nederland ulik befolkningsdemografi. De er relativt like med tanke på antall europeiske innvandrere, men den nederlandske befolkningen består av 13,5 % innvandrere fra andre ikke-europeiske land, der om lag halvparten av disse er tyrkere. I Norge bor det kun 8,3 % ikke-vestlige innvandrere (FN-Sambandet 2020). I tillegg til innvandringsforskjellen er det også religiøse forskjeller mellom de to landene. Om lag halvparten av den nederlandske befolkningen tilhører ingen religiøse trossamfunn, mens det i Norge kun er 19,5 %. Nederlands befolkning består av 5 % muslimer og 6 % andre, mens det i Norge er kun 3,2 % muslimer (FN-Sambandet, 2020). Resten av den norske befolkningen regnes som kristne (FN-Sambandet, 2020).

3.4.1. Befolkningstetthet

Grunnen til å definere disse forskjellene er fordi befolkningsdemografi som befolkningstetthet, religion og etnisitet kan være utenforliggende variabler (Z) som påvirker utfallet. Det finnes store variasjoner i hvordan den registrerte kriminaliteten fordeler seg innad i land (SSB, 2009, 53). Flere undersøkelser fra Statistisk sentralbyrå (SSB) viser at det er en sammenheng mellom befolkningstetthet og antall registrerte saker. Dette ser også ut til å være tilfellet innad i Nederland (numbeo, 2020). Det er derimot store forskjeller i hva slags type kriminalitet som begås i de ulike regionene. Der enkelte typer kriminalitet korrelerer i samsvar med

befolkningstetthet, finnes det andre som ikke påvirkes av dette. Dette endres også over tid. Voldskriminalitet økte i takt med befolkningstettheten, men siden 2001 ser det ikke ut til at denne trenden eksisterer lenger (SSB, 2020, 56; SSB, 2004). Det er derimot en stor sammenheng mellom befolkningstetthet og vinningskriminalitet (SSB, 2009, 54).

3.4.2. Religion og Etnisitet

I tillegg til større befolkningstetthet har Nederland som nevnt tidligere, flere innvandrere fra ikke-europeiske land. Dette kan påvirke konfliktnivået mellom grupper, og dermed ha en påvirkning på mengden hatkriminalitet som begås mot minoritetsbefolkningen. Sosialantropologisk forskning har sett at etnisitet får størst betydning der gruppene er like hverandre i religion, språk og tradisjoner (Eriksen, 1993, 6). Stemmer dette bør man se mer kriminalitet som begås innad i grupper, heller enn mot hverandre. Dette ser også ut til å være tilfellet. Både i Norge og Nederland ser det ut til at det meste av kriminalitet begås innad i samme miljøer. Der ofre er av innvandringsbakgrunn er ofte gjerningspersonen det også (Junger-Tas, 1997, 302; SSB, 2004). Når det kontrolleres for alder, kjønn, utdanning, inntekt og bosted ser det også ut til å være liten eller ingen forskjell mellom mengden kriminelle handlinger som begås av innvandrere eller den øvrige befolkningen (Junger-Tas, 1997; Ystehede m.fl. 2018; Unnever, 2018). Det kan derfor tenkes at de etniske ulikhetene i befolkningen mellom Norge og Nederland kanskje ikke spiller så stor rolle som først antatt.

4. Analyse

Oppgaven bygger på teorien til Karl Popper om toleransens paradoks. Gitt hans teori vil et samfunn som klarer å begrense mengden intolerante ideer være mer tolerant enn samfunn som tolerer det intolerante (Popper, 2011, 581). Teorien er supplert av rettslig moralisme og Parehks teori om at loven har en oppdragende effekt (Parekh, 2017). Poppers teori har lagt grunnlaget for den empiriske undersøkelsen, hvor Nederland og Norge ble sammenlignet for å se om begrensinger på rasistiske gruppers ytringsfrihet påvirker mengden hatkriminalitet mot minoritetsgrupper i et land. Valget av problemstilling bygger på at ytterliggående rasistiske grupper fremmer intolerante ideer og holdninger til etniske og religiøse minoritetsgrupper i et land. Disse ideene og holdningene kan i ytterste konsekvens lede til vold, trusler, eller annen kriminalitet mot disse gruppene. I analysedelen skal jeg diskutere de empiriske funnene og hva dette har å si for teorien til Popper. Ved hjelp en kausalanalyse og empiri skal jeg se om det er en kausalsammenheng mellom begrensinger på rasistiske gruppers ytringsfrihet (X) og mengden hatkriminalitet (Y) (Kellstedt & Whitten, 2013).

4.1. Diskusjon av empiriske funn

Det er spesielt to funn i empirien som er interessant å diskutere videre opp mot toleransens paradoks og problemstillingen, og de er:

1. At det er så liten forskjell mellom Norge og Nederland i antall anmeldelser per 100 000 innbygger når det kontrolleres for rasistisk og religiøst motivert hatkriminalitet.
2. Den store forskjellen i de totale antallet hatkriminalitetssaker fra 2014 til 2018. Der Nederland har hatt nedgang, mens Norge har hatt en økning av det totale antallet saker som er anmeldt.

Funnene fra 2018 viser at det er små forskjeller mellom Norge og Nederland når det gjelder rasistisk og religiøst motivert hatkriminalitet. Dette er interessant når det knyttes opp mot toleransens paradoks. Den lille forskjellen kan tyde på at restriksjonene av ytringsfriheten for rasistiske grupperinger i Nederland ikke har den ønskede effekten som først var antatt, gitt teoriene som er anvendt i denne oppgaven. Dersom disse restriksjonene var signifikante burde det vært enda mindre hatkriminalitet mot disse gruppene i Nederland enn i Norge. Men ut ifra den empiriske undersøkelsen har Norge mindre hatkriminalitet per 100 000 innbygger. Det er lite data å diskutere rundt, men gitt akkurat disse funnene er det lite som støtter oppunder toleransens paradoks.

Det har derimot vært forskjeller mellom Norge og Nederland i henhold til den totale mengde hatkriminalitet. Nedgangen i hatkriminalitet i Nederland følger Nederlands generelle kriminalitetstrend, der Nederland siden 2009 har hatt en nedgang i kriminalitet når det gjelder nesten alle kriminaliteter (Macrotrends, 2020, hatecrime, 2018). Det at hatkriminalitet følger samme trend som annen kriminalitet, kan tyde på at det flere faktorer som har ført til nedgangen. Deriblant utdanningsnivå, sosioøkonomiske endringer, politiets gjennomføring av kontroll og etterforskning, samt antall som velger å anmelde kriminalitet. Til tross for at hatkriminalitetstrenden ikke skiller seg fra andre kriminalitetsgrupper kan det ikke utelukkes at restriksjonene på ytringsfriheten til rasistiske grupper har en påvirkning på mengden hatkriminalitet. Restriksjonene kan ha, sammen med andre årsaker eller alene, påvirket at den totale mengden hatkriminalitet har sunket de siste årene. Restriksjonene og lovgivningen kan også ha hatt en oppdragende effekt på befolkningen (Parekh, 2017). Dette kan være med på å forklare både nedgangen i hatkriminalitet og kriminalitet generelt i Nederland. Dette bidrar derfor til å styrke teorien til Popper.

I Norge har det derimot vært en økning i hatkriminalitet, mens annen kriminalitet har fulgt den samme trenden som i Nederland. Det norske politiet mener selv at økningen i antall hatkriminalitetssaker handler om økt bevissthet (politiet, 2020, 10). De mener at flere anmelder nå enn før, og at den faktiske endringen ikke er så stor. En mulig forklaring på økningen fra 2014 kan være terrorhendelsen den 22. juli 2011. Selv om gjerningspersonen i hovedsak angrep norsk ungdom, har motivet vært hat mot ulike innvandringsgrupper som han mener ødelegger det norske samfunnet (Kjos, 2013, 34). Dette kan ha skapt bevissthet rundt fremmedfrykt og hatkriminalitet mot etniske og religiøse minoritetsgrupper. En annen forklaring kan være at politiet har endret sine egne prioriteringer og fokus. Som for Nederland kan ikke toleransens paradoks utelukkes helt her heller. Det kan tenkes at Norge ikke hadde hatt samme økningen dersom myndighetene var strengere på ytringsfriheten til rasistiske grupper.

4.2. Kausalanalyse

Som det er diskutert over kan andre faktorer påvirke sammenhengen. Men det finnes også andre forklaringer som gjør at sammenhengen mellom restriksjoner på ytringsfriheten til rasistiske grupper og mengden hatkriminalitet mot minoriteter ikke ser ut til å være kausal. En forklaring kan være at det ikke er tydelig i hvilken retning forholdet utfolder seg, det vil si at det kan tenkes at effekten faktisk er omvendt, og at mengden hatkriminalitet fører til flere restriksjoner for rasistiske grupper.

Y (Mengden hatkriminalitet) \longrightarrow X (Restriksjoner på ytringsfriheten til rasistiske grupper).

Figur 5.

Det kan tenkes at et land som ser en økning i hatkriminalitet mot en gitt gruppe i samfunnet, innfører strengere lover som en respons på disse handlingene. Dette kan også ha påvirkning i motsatt retning. Land der det er lite hatkriminalitet mot minoritetsgrupper har heller ikke innført strengere restriksjoner. Sammenhengen kan derfor se slik ut:

Y (Mengden hatkriminalitet) \longrightarrow X (Restriksjoner på ytringsfriheten til rasistiske grupper).

Økning fører til mer
Nedgang fører til mindre

Figur 6.

Det har også vært nevnt en rekke variabler som kan ha hatt påvirkning på mengden hatkriminalitet. Den empiriske undersøkelsen har inkludert befolkningstetthet, etnisitet og religion. Nederland har en større befolkningstetthet, samt at en større andel av befolkningen er fra ikke-vestlige land. Ut ifra funnene har befolkningstetthet påvirkning på mengden kriminalitet som begås i et område. Dette gjelder ikke alle former for kriminalitet, og i undersøkelsen fra SSB ser det ut til at sammenhengen mellom ulike kriminelle handlinger og befolkningstetthet endrer seg over tid. Det er flere former for kriminalitet som kan inkluderes som hatkriminalitet dersom motivasjonen bak handlingen har omhandlet offerets hudfarge, nasjonal/etnisk opprinnelse, religion, livssyn, seksuelle legning eller nedsatt funksjonsevne. Siden befolkningstetthet har en påvirkning på ulike kriminelle handlinger, kan denne variabelen være årsaken til at Nederland har mer hatkriminalitet enn Norge. Dersom befolkningstetthet skulle vise seg å være en signifikant faktor, er det interessant at det er så små forskjeller mellom Norge og Nederland. Dette kan i så fall tyde på at restriksjonene i Nederland har en påvirkning i og med at hatkriminaliteten mot minoriteter holdes så lav på tross av den høye befolkningstettheten.

Den andre variabelen som ble undersøkt i empirien var religions- og etnisitetsmangfold. Religion og etnisitet ser ut til å ha mindre effekt enn først antatt. Norge og Nederland skiller seg fra hverandre på dette området ved at Nederlands befolkning består av en betydelig større del ikke-vestlige innvandrere enn Norge. Antakelsen var opprinnelig at dette kunne øke konfliktnivået mellom innvandrerne og den øvrige befolkningen, men sosialantropologisk forskning har funnet at de fleste konflikter oppstår der gruppene er likest. Derfor har dette kanskje ikke like mye å si for hatkriminalitet som går på tvers av ulike samfunnsgrupper. I tillegg til dette ser det ut til at sosioøkonomiske forskjeller, utdanningsnivå, kjønn og alder er større faktorer når det gjelder kriminalitet både blant innvandringsgrupper og den øvrige befolkningen. Det er derfor ikke like stor grunn til å tro at denne variabelen vil ha like stor påvirkning på forskjellen i mengden hatkriminalitet mellom Nederland og Norge som befolkningstetthet kanskje har. En videre undersøkelse av forskjellene mellom innvandringsgrupper i Norge og Nederland kunne skapt ytterligere klarhet i viktigheten av denne variabelen.

5. Konklusjon

I denne oppgaven har det vært forsøkt å undersøke Karl Poppers teori *toleransens paradoks* empirisk. Problemstillingen har vært:

Er det sammenheng mellom strenge restriksjoner på ytringsfriheten til rasistiske grupper og mengden hatkriminalitet begått mot minoriteter i et land?

Jeg har undersøkt Nederland og Norge, der de to landene skiller seg i praksisen rundt restriksjoner på rasistiske gruppers ytringsfrihet. Tanken har vært at i land der restriksjonene er store, begås det mindre hatkriminalitet mot etniske og religiøse minoriteter. Gjennom forskning på hatkriminalitet, en undersøkelse av befolkningsdemografi og empiriske data, har jeg kommet frem til at det ikke synes å være en klar sammenheng mellom restriksjonene på rasistiske grupper ytringsfrihet og mengden hatkriminalitet. Konklusjonen underbygges gjennom følgende argumenter: (i) Empirisk ser vi at det er liten forskjell på Norge og Nederland når det gjelder hatkriminalitet mot den bestemte gruppen. Disse skiller seg kun med ett offer per 100 000 innbygger. (ii) Nederland har derimot hatt en kraftig nedgang i det totale antallet av hatkriminalitetsofre, men gitt analysen over kan dette handle om en rekke andre grunner enn akkurat de bestemte restriksjonene mot rasistiske grupper. Deriblant utdanningsnivå, sosioøkonomiske endringer, politiets gjennomføring av kontroll og etterforskning, samt antall som velger å anmelde kriminalitet. (iii) Det ser heller ikke ut til å være en klar sammenheng gitt kausalanalysen som har vært gjennomført. Her kommer det frem at kausalsammenhengen kan gå begge veier, altså at Y kan påvirke X. I tillegg er landene svært forskjellig når det gjelder befolkningstetthet. Det kommer frem at dette har påvirkning på mengden kriminalitet som begås, og dette kan derfor være grunnen til at Nederland skårer litt høyere på antall anmeldte saker enn Norge.

Ut ifra de empiriske bevisene og analysen konkluderer jeg derfor med utfall 1. *Det ser ikke ut til være en sammenheng mellom strenge restriksjoner på ytringsfriheten til rasistiske grupper og hatkriminaliteten utført mot minoritetsgrupper. Dermed er teorien til Popper verken bekreftet eller avkreftet.* Videre forskning burde gjøre grundig casestudie over tid innad i landene, eventuelt fokusere kun på ett land. Grunnen til dette er at man kunne ha funnet ut om kriminaliteten begått mot minoritetsgrupper hadde sunket eller steget etter at lovene var innført. Da må det også gjøres en grundig analyse av hva som kunne vært kategorisert som hatkriminalitet før loven om hatkriminalitet ble innført. I et større prosjekt ville jeg ha inkludert dette for begge land, samt flere utenforliggende variabler som for eksempel at Nederland har vært en kolonistormakt, mens Norge ikke har hatt samme historiske bakgrunn.

6. Kildeliste

- 2019 Human Development Index Ranking | Human Development Reports. (2019). Hentet fra Undp.org website: <http://hdr.undp.org/en/content/2019-human-development-index-ranking>
- Arendalsuka. (n.d.). SIAN og Alliansen får ikke delta på Arendalsuka. Hentet April 29, 2020, fra Arendalsuka website: <https://arendalsuka.no/14620>
- Bangstad,S. (2017). Rasebegrepets fortid og nåtid. *Norsk sosiologisk tidsskrift 1*. 233-251. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2017-03-03>
- Bleich, E. (2011). *The Freedom to Be Racist? : How the United States and Europe Struggle to Preserve Freedom and Combat Racism*. Hentet fra <http://web.a.ebscohost.com/ehost/detail?sid=72f73b55-bbfc-420a-87a6-9bc3b3b98890@sessionmgr4007&vid=0&format=EB&rid=1#AN=389365&db=nlebk>
- Bleich, E., & Lambert, F. (2013). Why Are Racist Associations Free in Some States and Banned in Others? Evidence from 10 Liberal Democracies. *West European Politics*, 36(1), 122–149. <https://doi.org/10.1080/01402382.2013.742754>
- Brax, D., & Munthe, C. (2013). *THE PHILOSOPHY OF HATE CRIME ANTHOLOGY Part I Introduction to the Philosophy of Hate Crime*. Hentet fra https://www.uclan.ac.uk/research/explore/projects/assets/PT_1The_Philosophy_of_Hate_Crime_Anthology_Pt_I__munthe_and_brax.pdf
- Bruknapp,G. (2009). *En sosiologisk analyse av et sosialt problem og en nykriminalitetskategori*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo. Hentet fra <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/15886/Bruknapp.pdf?sequence=4&isAllowed=y>
- Chakraborti,N. (2014). Re-thinking Hate Crime: Fresh Challenges for Policy and Practice. *Journal of Interpersonal Violence*. Vol 30. 1738-1754. <https://doi.org/10.1177/0886260514548581>
- Crime in Netherlands. (2020). Hentet Mai 14, 2020, fra www.numbeo.com website: https://www.numbeo.com/crime/country_result.jsp?country=Netherlands
- Equal Treatment Act (2004). Equal Treatment Act. (1994, amended 2004) Hentet fra <https://www.legislationline.org/documents/id/17565>
- Eriksen, T. H. (1993). Fleretniske paradokser: En kritisk analyse av ‘multikulturalismen.’ *GRUS*, 42, 1–33. Hentet fra <https://static1.squarespace.com/static/5c03b76b96e76fd25bee32fe/t/5c615b3f085229b582cdd04f/1549884224147/Fleretniske+paradokser.pdf>

European Union Agency for Fundamental Rights. (2018). *Hate crime recording and data collection practice across the EU JUSTICE*. Hentet fra https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2018-hate-crime-recording_en.pdf

FN-Sambandet. (2017. u. d.). Sammenligne verdens land. Hentet 28. april 2020 fra [https://www.fn.no/Land/Sammenlign-land/\(country1\)/306/\(country2\)/300](https://www.fn.no/Land/Sammenlign-land/(country1)/306/(country2)/300)

FN-Sambandet. (2018.22.08). Nederland. Hentet 28. april 2020 fra <https://www.fn.no/Land/Nederland>

FN-Sambandet. (2020.10.03). Norge. Hentet 28. april. 2020 fra <https://www.fn.no/Land/norge>

FN-Sambandet. (2020. 11.02). Ekstremisme og terrorisme. Hentet fra <https://www.fn.no/Tema/Konflikt-og-fred/Ekstremisme-og-terrorisme>

FN-Sambandet.(2020. u. d.) Befolkningstetthet. Hentet 28. april. 2020 fra <https://www.fn.no/Statistikk/Befolkningstetthet>

FNs verdenserklæring om menneskerettigheter. (2019, June 17). Hentet fra [www.fn.no website: https://www.fn.no/Om-FN/Avtaler/Menneskerettigheter/FNs-verdenserklæring-om-menneskerettigheter](https://www.fn.no/Om-FN/Avtaler/Menneskerettigheter/FNs-verdenserklæring-om-menneskerettigheter)

Fundamental Rights, Article 1 (2008). The Constitution of the Kingdom of the Netherlands 2008, Fundamental rights. (LOV-1814-09-22-08). Hentet fra https://www.legislationline.org/download/id/4824/file/Netherlands_Const_2008_eng.pdf

Fundamental Rights, Article 7 (2008). The Constitution of the Kingdom of the Netherlands 2008, Fundamental rights. (LOV-1814-09-22-08). Hentet fra https://www.legislationline.org/download/id/4824/file/Netherlands_Const_2008_eng.pdf

Government of the Netherlands. (u.d.). Prohibition of Discrimination. Hentet fra <https://www.government.nl/topics/discrimination/prohibition-of-discrimination>

Grunnloven §100. (1814). Kongeriket Norges Grunnlov. (LOV-1814-05-17). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17-nn>

Hart, H. L. A. (1967). *Lov, frihet og moral* (2nd ed.). Norge: Gyldendal.

Hatkriminalitet og diskriminering. (2019, October 8). Hentet April 30, 2020, fra [bufdir.no | Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet website: https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/lhbtq/Hatkriminalitet_og_diskriminering/](https://bufdir.no/Barne-,_ungdoms-_og_familiedirektoratet_website:https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/lhbtq/Hatkriminalitet_og_diskriminering/)

Human Rights Watch. (2020, Mai 12). Covid-19 Fueling Anti-Asian Racism and Xenophobia Worldwide. Hentet fra [Human Rights Watch website:](https://www.hrw.org/news/2020/05/12/covid-19-fueling-anti-asian-racism-and-xenophobia-worldwide)

- <https://www.hrw.org/news/2020/05/12/covid-19-fueling-anti-asian-racism-and-xenophobia-worldwide>
- Incitement to violence Article 137d. (2007). Criminal Code of Kingdom of Netherlands. (1881, amended 2007). Hentet fra <https://www.legislationline.org/documents/id/15753>
- Jacobs, J.B, Potter, K. (2001) *Hate Crimes: Criminal Law and Identity Politics* (utg. 2.) Oxford, Oxford University Press, Hentet fra <http://web.b.ebscohost.com/ehost/ebookviewer/ebook/ZTAwMHh3d19fMTQ2ODcyX19BTg2?sid=9e1161c7-424b-4f66-aaa5-06181e2c7368%40pdc-v-sessmgr06&vid=0&format=EB&rid=1>
- Junger-Tas, J. (1997). Ethnic Minorities and Criminal Justice in the Netherlands. *Crime and Justice*, 21, 257–310. Hentet fra <https://www.jstor.org/stable/1147633>
- Kjos, I. (2013). *Anders Behring Breiviks manifest. En ideanalyse*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo. Hentet fra <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/36983/IngeborgxKjosxmaster.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Legislation and Administration, Article 94 (2008). The Constitution of the Kingdom of the Netherlands 2008, Legislation and Administration Å§2. Miscellaneous Provisions.(LOV-1814-09-22-08). Hentet fra https://www.legislationline.org/download/id/4824/file/Netherlands_Const_2008_eng.pdf
- Lovdata. (2015, September 15). Ny straffelov - hatkriminalitet - Lovdata. Hentet fra lovdata.no website: https://lovdata.no/artikkel/ny_straffelov_-_hatkriminalitet/1598
- Midtbøen, A. H., & Rogstad, J. (2010). Den utdannede, den etterlatte og den drepte: Mot en ny forståelse av rasisme og diskriminering. *Sosiologisk Tidsskrift*, 18(01), 31–52. Hentet fra <https://www.idunn.no/st/2010/01/art10>
- Moses, J. W., & Knutsen, T. L. (2019). *Ways of Knowing, Competing Methodologies in Social and Political Research* (3rd ed.). London: Red Globe Press.
- Kellstedt, P. M. Whitten, G. D. (2013) *The Fundamentals of Political Science Research*. Cambridge: Cambridge University Press. Chapter 3
- Netherlands Crime Rate & Statistics 1995-2020. (2020). Hentet Mai 5, 2020, fra www.macrotrends.net website: <https://www.macrotrends.net/countries/NLD/netherlands/crime-rate-statistics>
- Netherlands | OSCE - ODIHR. (2018). Hentet April 10, 2020, fra hatecrime.osce.org website: <https://hatecrime.osce.org/netherlands>

- Oslo Kommune. (2015). *Veileder ved bekymring - Hvordan forebygge og håndtere hatkriminalitet og voldelig ekstremisme* (Oslo Politidistrikt, Ed.). Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/1337040-1449235467/Tjenester%20og%20tilbud/Politikk%20og%20administrasjon/Prosjekter/Salto%20-%20sammen%20lager%20vi%20et%20trygt%20Oslo/3%20Hatkriminalitet%20og%20voldelig%20ekstremisme/Veileder%20ved%20bekymring%20%E2%80%93%20Hvordan%20forebygge%20og%20h%C3%A5ndtere%20hatkriminalitet%20og%20voldelig%20ekstremisme%3F.pdf>
- Oslo Politiet. (2019). Hatkriminalitet: Anmeldt 2018. In *politiet.no* (s. 1–35). Hentet fra https://www.politiet.no/globalassets/dokumenter/oslo/rapporter/anmeldt-hatkriminalitet-oslo/Anmeldt_hatkriminalitet_i_Oslo_2018
- Oslo Politiet. (2020). Hatkriminalitet: Anmeldt 2019. In *politiet.no* (s. 1–35). Hentet fra <https://www.politiet.no/globalassets/dokumenter/oslo/rapporter/anmeldt-hatkriminalitet-oslo/Anmeldt-hatkriminalitet-i-Oslo-2019>
- Parekh, L. B. (2017). Limits of Free Speech. *Philosophia*, 45(3), 931–935. <https://doi.org/10.1007/s11406-016-9752-5>
- Perry, B.(2002). Hate crime and identity politics. *Theoretical Criminology*. Vol6(4). 485-491. <https://doi.org/10.1177/136248060200600407>
- Plato. (2017). *Republic* (2nd ed.; G. R. F. Ferrari, Ed.; T. Griffith, Trans.). Cambridge University Press.
- Politiet. (2018). Hatkriminalitet. In *politiet.no* (s. 1–12). Hentet fra <https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/anmeldelser-hatkriminalitet/anmeldelser-med-hatmotiv-2017.pdf>
- Popper, K. R. (2011). *The open society and its enemies* (Fifth edition). 2 Park Square, Milton Park, Abingdon, Oxon OX14 4RN: Routledge Classics.
- Regionale forskjeller. (2009). In *ssb.no* (s. 53–57). Hentet fra https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/sa110/regionale_forskjeller.pdf
- Roberts, C., Innes, M., Williams, M., Tregidga, J., & Gadd, D. (2013). *Understanding who commits hate crime and why they do it* (s. 1–73). Hentet fra <https://orca.cf.ac.uk/58880/1/understanding-who-commits-hate-crime-and-why-they-do-it-en.pdf>
- Statistisk Sentralbyrå. (2004, September 15). Kriminalitet. Hentet Mai 14, 2020, fra *ssb.no* website: <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og->

- publikasjoner/sosiale-indikatorer-1980-2004-kriminalitet
- Straffeloven. (2005). Lov om straff (Straffeloven). (LOV-2005-05-20-28). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28>
- Straffeloven. (2008). Diskriminering. (LOV-2008-03-07-4). Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28/KAPITTEL_2-5#%C2%A7186
- Straffeloven. (2009). Hatefulle ytringer. (LOV-2009-06-19-74). Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28/KAPITTEL_2-5#%C2%A7186
- Straffeloven. (2009). Skjerpene omstendigheter. (LOV-2009-06-19-74) Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28/KAPITTEL_1-15#%C2%A777
- Sundsdal, S., & Raa, H. (2019, Mai 30). Arendalsuka trekker tilbake invitasjonen til Alliansen. Hentet April 29, 2020, fra NRK website: <https://www.nrk.no/sorlandet/arendalsuka-trekker-tilbake-invitasjonen-til-alliansen-1.14570421>
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3rd ed.). Oslo: Gyldendal Akademiske
- UnitedNation Development Program. (u.d.) Human Development Index (HDI). Hentet 28.april. 2020 fra <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi>
- Unnever, J. D. (2018). Ethnicity and Crime in the Netherlands. *International Criminal Justice Review*, 29(2), 187–204. <https://doi.org/10.1177/1057567717752218>
- Van Donselaar, J. (2003). Patterns of Response to the Extreme Right in Western Europe. In *Right-Wing Extremism in the Twenty-First Century* (2nd ed., s. 263–282). London: Frank Cass.
- Ystehede, P. J. (2018). Myten om innvandrere. Hentet Mai 15, 2020, fra ndla.no website: <https://ndla.no/nb/subjects/subject:3/topic:1:55163/topic:1:171433/resource:1:168450>
- Ytringsfriheten, (1950). Den Europeiske menneskerettskonvensjonen Hentet fra https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_NOR.pdf

